

Fagsjef i psykisk helsevern

Travelt til stede

Liv Jørgensen

Morten Rakke

En gang ville Arne Repål bli elektriker. Nå har han kontor med sykkel i hjørnet, vinglass i vinduskarmen og feite papirbunker. Det lukter effektivt. Fagsjefen i Psykiatrien i Vestfold virker arbeidsnarkoman og lider i tillegg av kulturell alkoholisme.

Du snakker om belastninger. Til gjengjeld har Arne Repål full kontroll og trenger overhodet ikke akutthjelp.

– Det er et uheldig trekk, sier fagsjefen. – Jeg var ikke arbeidsnarkoman, men er i ferd med å bli det. Å gjøre noe blir en livsstil.

Vår mann «gjør noe» ustanselig. Når han ikke utøver fagsjefoppgaver, skriver han gjerne en artikkel, tar imot pasienter eller underviser litt. På den annen side: fyren er bergenser. Enkelte vil si at en viss hyperaktivitet følger naturlig av opprinnelsen.

Dessuten har han en ganske enestående jobb. Psykiatrien i Vestfold er eget helseforetak og altså ikke bare del av en diger «helsefabrikk». Fagsjefjobben har han hatt siden foretaket ble opprettet i 2001, og alle tilbud under spesialisthelsetjenesten innenfor psykisk helse ble samlet under samme tak, med en direktør og over tusen ansatte. Repål har ansvaret for alle faggruppene, som årlig håndterer rundt

tusen innleggelser på akutenheten og ca. 90 000 polikliniske konsultasjoner. Han ble spurt om å ta jobben.

Muligheter

– Tilbudet gjorde meg nysgjerrig, det innrømmer jeg, på muligheten til å se alt fra et annet ståsted. Fra oven. Og det var spennende at de ønsket en psykolog i denne posisjonen. Et vilkår for å fortsette i stillingen var at jeg ville ha muligheter for en privatpraksis – så jeg har nå en hjemmel på 20 prosent. Det er viktig å holde kontakt med faget.

«Lille PiV», som Repål kaller institusjonen, gikk altså ikke med i dragsuget da de store helseforetakene kom på banen bare et år etter at den ble opprettet. Ikke alle ønsket «babyen» lykke til.

– Noen mente jo at vi burde slå sammen med Sykehuset i Vestfold. Vi ønsket å stå på egne bein, og da nytter det ikke å be pent om lov, vi var som en spurv i tranedans, det gjaldt å synliggjøre at vi gjorde og gjør en rimelig god jobb. Jeg tror det var interessant for eierne å opprettholde et rendyrket foretak – et slags laboratorium – hvor det er lett å se beslutningene, enklere byråkrati, og for å kunne sammenligne med de store foretakene. Det er oversiktlige forhold her. Vi kan ta raske avgjørelser og slipper uklarheter om hvilke midler som skal til somatikk eller psykisk helse.

Repål leder et fagråd på 22 sentrale fagpersoner, som møtes seks ganger i året, mens et arbeidsutvalg på seks driftige kvinner og menn tar seg av løpende oppgaver og møtes hver annen uke. Psykiatrien i Vestfold har ikke overbelegg og kommer godt ut i brukerundersøkelser.

Vi-følelsen

– Min funksjon er å sørge for riktige prioriteringer i forhold til pasientene, at vi holder en faglig standard på linje med nasjonale krav. For å unngå overbelegg må vi ha god bemanning og nok kompetanse til utredning, slik at vi ivaretar pasientene i de fasene det er nødvendig – for å trygge både dem og omgivelsene. Målet er å få dem så raskt som mulig på et nivå hvor de trenger mindre omsorg og tilsyn.

– Jeg tror vi har skapt en «vi»-følelse her, en pionerfølelse. Og er det uklarheter om hvor folk skal henvende seg, eller uenigheter om behandlingsopplegg og metoder, så kan vi raskt kalle folk sammen og finne ut av det. Blir vi ikke enige, må jeg skjære igjennom. Sånn er det.

– *Hvordan tar du konflikter?*

– Jeg er fredsæl og liker ikke konflikter. Min stil er mer å dempe, men iblant må man bare stå på sine valg og samtidig respektere andres syn. Jeg tror jeg har faglig integritet.

– Lederjobben gir en frihet, innenfor visse rammer av krav, fortsetter Repål. – Gitt disse rammene står jeg fritt til å utforme jobben. Og vil jeg nedsette en arbeidsgruppe eller ta med noen til Danmark på et seminar, så gjør jeg jo det. Jeg kan initiere ting. Det er ok å ikke alltid måtte spørre noen. Jobben gir stor påvirkningsmulighet, og har man ikke lyst til å ha det, er den meningsløs.

Ikke helt konkret

Muligens kunne Repål tenkt seg å sitte i en skrivestue med utsikt til havet og skrive en roman. Det er ikke godt å si. Hva vi vet, er at han altså næret en drøm om å bli svakstrømselektriker. Da denne ble knust, vendte han seg både til psykologien og litteraturhistorien og tenkte nok litt fram og tilbake. Han sier han «har en hang til ting som ikke er for konkrete». Nå har fagsjefen skrevet flere bøker, en rekke

essays og artikler og har etter sigende en skrivebordsskuff full av ideer til både det ene og det andre. Repål elsker å skrive, men da leveveien skulle stakes ut, ble det altså psykologi.

– Det var noe som dro sterkt i meg, ideen om å kunne forstå hvordan mennesket fungerer. Så har det vist seg at det vi vet, fører til flere spørsmål enn svar. Dette er ikke nødvendigvis et fag med mange svar. Her savner jeg en ydmykhet – vi er iblant litt for skråsikre.

ALLSIDIG: Arne Repål (50) har ingen fritidsproblemer. I tillegg til jobben som fagsjef, er det alltid en artikkel å skrive, musikk å høre eller en bok å lese.

– *Hva mener du med det?*

– I fagdiskusjoner hender det vi blir for polariserte. Det kan dreie seg om behandlingsmetoder eller medikamenter. Blant fagpersoner kan vi risikere å få ett svar per person. Hvis faget vil bli hørt, bør vi sy sammen noen felles syn, og unngå profesjonskamp. Det har vi i stor grad gjort her.

Debattanten

Repål vil i det hele tatt gjerne ha mer aktivitet og frisk debatt. Hans turer til Afrika har opplagt satt i gang mange tanker. Psykiatrien i Vestfold har hatt et prosjekt i Malawi, der fagsjefen har vært med på å tilrettelegge for at fagfolk fra PiV HF blant annet bidrar med undervisning. Målet er at landet skal kunne bygge opp et eget fagmiljø.

– Jeg har besøkt det som er av sykehus innen psykisk helsevern i Malawi og sett en helt annen virkelighet. Vi er veldig flinke til å snakke om rettigheter her til lands, men diskuterer lite hvilke plikter vi har. Behandling er samarbeid. Også pasienter må bidra. Selvsagt har vi rettigheter, men hva kan vi selv gjøre? Jeg savner vel en større debatt om hva som er det gode liv i psykisk helse. Prøver vi å behandle bort det som har med samfunn å gjøre? Hvilke prosesser har med sykdom å gjøre, og hvilke ikke? Når noe skjer, bringes psykisk helsevern på banen. I stedet for å ta en debatt om hvilket samfunn vi vil ha, får vi en diskusjon om hvorvidt behandlingsapparatet er godt nok.

Fagsjefen, en mild mann med hang til barokkmusikk, Paul Simon og Leonard Cohen, er i ferd med å få en liten rødme i kinnene av engasjementet. Han tror ikke helsevesenet kan svare verken for eller på alt, han etterlyser en «ydmykhet i forhold til hva vi kan bidra med», han skisserer debatter om konflikten mellom behovet for trygghet og respekt for individet – kort sagt: gi mannen en pc og tid til å skrive i avisen.

Det gode liv

Det var nå vi skulle ha fylt vinglasset i vinduskarmen med fruktig vin og latt Repål utfolde seg om emner som ligger ham på hjertet. Vinglasset ser ellers merkelig urørt ut for en som bekjenner at han altså lider av «kulturell alkoholisme».

– En god, tørr Chablis, anbefaler Repål til de varme sommerkvelder.

Han sier det ikke selv, men det nakne faktum er at fyren nesten øyeblikkelig runder de 50. Og skal han selv stå for serveringen i et formodentlig godt lag, vil ingen lide nød.

– *Hva kan du anbefale som sommermat?*

– Mmmm, jo, for eksempel kamskjell svøpt i parmaskinke, gjerne med litt basilikum imellom. De legger du i form og setter i ovnen – kort tid. Og så lager du en rask saus av sjalottløk, hvitvin, fløte og gjerne litt hvitløk.

Repål, som har dansk kone, slapper av med matlaging og hygger seg med fellesskapet den slags skaper. Han har reist mye i Italia og har stor sans for både det italienske kjøkken og det litt mer tidkrevende franske. Tradisjonsmat er bra – det være seg raspeballer eller pinnekjøtt. Og den som tror at dansker umulig kan få i seg en raspeball, bes spørre fagsjefens makker på hjemmebane.

Kanskje han skal få litt tid i bursdagsgave.

– Jeg savner stille og rolige dager med tid til fordypning på ett område. Det er så mange møter og ting som dukker opp. Og så alle disse mailene – vår tids onde.